

Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies

ISSN 2519–2701 print
ISSN 2518–1327 online

<http://nvlvet.com.ua/>

ГУМАНІТАРНА ОСВІТА В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ШКОЛИ HUMANITARIAN EDUCATION IN HIGHER SCHOOL

УДК 323.2

Технологія дослідження емоційного забарвлення політичного тексту

М.М. Дзера¹, Р.Я. Пасічний², О.Н. Горбач²
rpassichnyy@gmail.com, gorbachon@gmail.com

¹Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького,
вул. Пекарська, 50, м. Львів, 79010, Україна;

²Львівський національний університет «Львівська політехніка»,
вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна

Зростання інтересу науковців до аналізу сучасного політичного дискурсу України стимулює їх до дослідження цього питання з різних сторін і точок зору. Один з таких підходів – дослідження політичного тексту як інформаційної одиниці що безпосередньо впливає на формування політичного дискурсу, будучи його частиною. Саме тому дослідження політичних текстів є важливим актуальним завданням сучасної політичної науки: значною мірою саме від них залежить наше сприйняття політичної та соціальної дійсності. Прикладом такого тексту та предметом дослідження у нашій статті є інавгураційна промова Президента України П. Порошенка. За допомогою програми дослідження емоційного забарвлення «ВААЛ-міні» дослідники аналізують її як загалом, так й розбивши на логічні блоки. Провівши дослідження, автори роблять висновок, що промова покликана викликати емоції та сприйняття через них Президента України П. Порошенка як твердої і сильної особистості, яка чітко знає, які дії необхідно зробити для досягнення поставлених цілей (пріоритетною з яких є мир), готової до швидких та рішучих реформ, і носія світлого позитивного образу. Перспективою розвитку даної теми є дослідження емоційної характеристики політичних текстів та їх адаптації відповідно до каналів політичної комунікації та з врахуванням їх особливостей, оскільки саме через них суб'єкт політики має найбільші можливості для впливу на групову свідомість об'єктів, стає активним учасником творення політичного дискурсу.

Ключові слова: політичний дискурс, політична та соціальна дійсність, формування думки, медіапростір, сприйняття, свідомість, емоційне забарвлення, емоційна складова тексту, політичний текст, інавгураційна промова.

Технология исследования эмоциональной окраски политического текста

М.М. Дзера¹, Р.Я. Пасичный², О.Н. Горбач²
rpassichnyy@gmail.com, gorbachon@gmail.com

¹Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З. Гжицкого,
ул. Пекарская, 50, г. Львов, 79010, Украина;

²Львовский национальный университет «Львовская политехника»,
ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина

Рост интереса ученых к анализу современного политического дискурса Украины стимулирует их к исследованию этого вопроса с разных сторон и точек зрения. Один из таких подходов – исследование политического текста, в качестве информационно-единицы, непосредственно влияющей и на формирование политического дискурса и одновременно, являющейся его частью. Именно поэтому исследования политических текстов являются важными актуальными задачами со-

Citation:

Dzera, M.M., Pasichny, R.Ya., Gorbach, O.N. (2017). Technology of research the emotional color of the political text. *Scientific Messenger LNUVMB*, 19(81), 129–132.

временной политической науки: в значительной степени именно от них зависит наше восприятие политической и социальной действительности. Примером такого текста и предметом исследования в данной статье является инаугурационная речь Президента Украины П. Порошенко. С помощью программы исследования эмоциональной окраски «ВААЛ-мини» исследователи анализируют ее как в целом, так частично, разбив на логические блоки. Проведя исследования, авторы делают вывод, что речь призвана вызвать эмоции и восприятие через них Президента Украины П. Порошенко как твердой и сильной личности, четко знающей, какие действия необходимо предпринять для достижения поставленных целей (приоритетной из которых является мир), готовой к быстрым и решительным реформам и вместе с тем, носителя светлого положительного образа. Перспективой развития данной темы является исследование эмоциональной характеристики политических текстов и их адаптации в соответствии с каналами политической коммуникации и с учетом их особенностей, поскольку именно через них субъект политики имеет наибольшие возможности для воздействия на групповое сознание объектов, становится активным участником создания политического дискурса.

Ключевые слова: *политический дискурс, политическая и социальная действительность, формирование мнения, медиапространство, восприятие, сознание, эмоциональная окраска, эмоциональная составляющая текста, политический текст, инаугурационная речь.*

Technology of research the emotional color of the political text

M.M. Dzera¹, R.Ya. Pasichny², O.N. Gorbach²
 rpasichnyy@gmail.com, gorbachon@gmail.com

¹Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv,
 Pekarska Str., 50, Lviv, 79010, Ukraine

²Lviv National Polytechnic University «Lviv Polytechnic»,
 Stepan Bandera Str., 12, Lviv 79013, Ukraine

The growing interest of scholars in researching Ukraine's contemporary political discourse stimulates them to explore this issue from different sides and points of view. One such approach is the study of political text as an information unit that directly affects both the formation of political discourse and is part of it. That is why the study of political texts is an important and topical task of modern political science, because to a large extent our perception of political and social reality depends on them. An example of such a text and subject of research in our article is the inaugural speech of the President of Ukraine P.Poroshenko. With the help of the program of study of emotional color «VAAL-mini» researchers analyze it as a whole, and in part, broken down into blocks. Proceeding from the logic, semantic and emotional load, the inaugural speech of P. Poroshenko was divided into eleven blocks. Each of the blocks was analyzed according to the content and its emotional color. Thanks to this method one can conclude that the audience is perceived by this or that unit not only in terms of rational perception, but also emotional. Each block has its own emotional color, but the overall color of the text is not the sum of color blocks. After conducting the research, the authors conclude that the speech is intended to cause emotions and perception of the President of Ukraine P.Poroshenko through them as a solid and strong person who clearly knows what actions must be taken to achieve the goals set (the priority of which is the world) ready for the quick and decisive reforms and, at the same time, is the bearer of a bright, positive image. The prospect of development of this topic is the study of the emotional characteristics of political texts, their adaptation in accordance with the channels of political communication and taking into account their peculiarities, because it is through them that the subject of politics has the greatest opportunities for influencing the group consciousness of objects and becomes an active participant in the creation of a political discourse.

Key words: *political discourse, political and social reality, formation of thought, media space, perception, consciousness, emotional color, emotional component of the text, political text, inaugural speech.*

Вступ

Активізація політичних партій, рухів, окремих політичних і громадських діячів на українській політичній арені та у медіапросторі привертає увагу дослідників українського політичного дискурсу, важливим елементом якого є політична промова або виступ. Будучи ланкою політичної комунікації і несучи у собі інформацію політична промова таким чином формує сам дискурс (як соціальну дійсність, яку ми сприймаємо) і одночасно є його частиною. Саме тому дослідження текстів виступів сучасних політиків є актуальним на сьогоднішній день, оскільки значною мірою саме від них залежить наше сприйняття політичної та соціальної дійсності. Представлення суб'єктом мовлення власної політичної стратегії у промові не тільки творить сучасний український політичний дискурс, але й сприяє легітимізації пропонованої стратегії в очах суспільства. Дана проблематика перебуває в полі зацікавленень дослідників політичного дискурсу як в

Україні, так і за її межами. Насамперед це напрацювання Тьона Андриануса ван Дейка (van Deijk, 2008) та Мішеля Фуко. Серед відчизняних дослідників це Г. Почепцов (Pocherpcov, 2014) та С. Романюк (Romanjuk, 2014).

Метою цієї статті є визначення емоційного забарвлення тексту в процесі творення політичного дискурсу. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати кілька завдань, а саме: обрати політичну промову; розбити її на логічні частини; визначити емоційне забарвлення як частин, так і тексту загалом; визначити вплив емоційної складової тексту на реципієнта. Об'єктом дослідження є політичний текст як частина політичного дискурсу, а предметом виступатиме інаугураційна промова Президента України П. Порошенка (Poroshenko, 2015). Інаугураційна промова була обрана нами як об'єкт дослідження, оскільки вона проголошується з нагоди святкового вступу у владу і передбачає окреслення новообраним посадовцем певної стратегії дій. Ця стратегія, на нашу думку,

є невід'ємною частиною політичного дискурсу і буде чинити значний вплив на його подальше конститування. З метою дослідження змісту промови та вичленування основних категорій було застосовано метод контент-аналізу. Враховуючи, що важливу роль у промові відіграє емоційне забарвлення, його було визначено за допомогою програми «ВААЛ-міні», яка для оцінювання фоносемантичного впливу використовує пари антонімічних прикметників.

Безперечно, що промови пишуться професійними копірайтерами, а промовці лише доповнюють їх або коригують залежно від власних уподобань, хоча усі офіційні документи мають узгоджуватись з написаними раніше (Babich, 2005) оскільки «комунікації з боку влади носять стратегічний характер в сенсі їх планування» (Pochercov, 2014). Маючи на меті якомога сильніше вплинути на аудиторію промовець застосовує різноманітні специфічні прийоми і техніки (стилістичні граматичні, фонетико-лексичні), використовує символи та слова – «якорі», здатні справити сильний емоційний вплив. Вітчизняний дослідник Г. Почепцов стверджує, що промові «достатньо трьох шматків тексту, які оцінюються на відмінно» (Pochercov, 2014).

Загальний аналіз інавгураційної промови П.Порошенка дозволяє розбити її на 11 логічних, взаємодоповнюваних блоків. Блок перший – вступ, у якому П. Порошенко чітко окреслює цільову аудиторію – «від Львова до Донецька, від Чернігова до Севастополя» та цитує І. Франка і М. Драгоманова. Апетювання до авторитетів, на нашу думку, додає ваги його словам. Промовець окреслює першопричини існуючих проблем: «диктатура, що панувала останніми роками в Україні»; сучасний стан справ «настав час невідворотних позитивних змін»; та кому ми завдячуємо їх вирішенням – «герої Небесної сотні; українські воїни». Емоційний аналіз тексту зроблений за допомогою програми «ВААЛ» дозволяє охарактеризувати його як «теплий» та «світлий», акт шани – хвилина мовчання – надає промові особливої урочистості та дає можливість перейти до другого блоку, в якому П. Порошенко позиціонує себе як Президент України. Перехід від одного блоку до другого дозволяє перенести емоційну складову на фігуру президента, який таким чином починає сприйматись у позитивному ключі.

У другій частині промови чітко окреслюються основні завдання: «зберегти і зміцнити єдність України», «забезпечити тривалий мир і гарантувати надійну безпеку», «розпочинаю свою роботу з пропозиції мирного плану» (Poroshenko, 2015). Незважаючи на чітку пропозицію вирішення конфлікту емоційне забарвлення тексту не носить чітких фоносемантичних характеристик із тяжінням параметрів до «теплого» та «світлого».

Третя частина тексту відрізняється від інших, оскільки вона проголошена російською мовою та адресована конкретно до «співвітчизників з Донеччини та Луганщини», звертаючись до них «дорогие наши братья и сестры, сограждане», таким чином не відриваючи їх від народу України, визнаючи їх українське громадянство, незалежно від території. Починаючи з існуючих проблем регіону ««прелести» правління терористів», «мародерства и издевательства над мирными гражданами», які покладає на «клан Януковича», пропонує їх вирішення – «мы ни при каких обстоятельствах не оставим вас в беде», де під «мы» емоційно сприймається народ України. Як Президент України він пропонує основні цінності: мир, децентралізацію влади, вільне використання російської мови, розуміння специфіки регіонів і прав громад, а також з проектом реконструкції Донбасу. В кінці блоку йде чітка характеристика існуючої «влади» в регіоні: «местные депутаты уже никого не представляют», «говорить с бандитами мы не будем», «нужен легитимный партнер по диалогу». Сам блок носить чітке фоносемантичне забарвлення – «холодний», з характеристиками «важкий», «сильний», «мужній», «злий». Завершується блок українською мовою – «такий мій мирний план для Донбасу та всієї країни» (Poroshenko, 2015).

Четвертий блок починається з персоніфікації особи П. Порошенка щодо посади Президента України: «Щойно я присягнув «усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України», і завжди буду вірний цій святій обітниці» та переходить на питання єдності української нації, її ролі в відстоюванні територіальної цілісності, патріотизму, єдності народу. Окремо виділено роль мешканців східних областей України: «Я глибоко вражений патріотизмом мешканців південних та східних українськими областей від Одещини до Харківщини» (Poroshenko, 2015). Основну частину блоку займають тези про мир та безпеку; гарантіями миру названо армію, флот, Нацгвардію та професійні спецслужби. Велику увагу приділено реформуванню українського ВПК та армії. Цей блок не володіє вираженими фоносемантичними характеристиками, з тяжінням параметрів до: «сильний», «твердий», «приємний», «швидкий», «світлий».

У попередніх чотирьох блоках президент говорить про важливі проблеми та акцентує увагу на питання «що?», «чому?» та «для кого?». П'ятий блок дає відповідь на питання «хто?» та є чітко персоніфікованим. П. Порошенко робить чітку прив'язку до себе як особистості, яка забезпечить мир та відновить територіальну цілісність держави: «Я використаю свій дипломатичний досвід...»; «...я саме так і сказав Президенту Путіну – Крим є українським. І крапка»; «...спроби зовнішнього і внутрішнього поневолення українців – зустрічають і зустрінуть найрішучішу відсіч». Фоносемантичні параметри даного блоку: «теплий», «м'який» і «світлий».

Шостий блок присвячений майбутній формі політичного устрою України та, на нашу думку, формує її стратегічний вектор розвитку. Основні тези цього блоку: гарантування прав та свобод людині і нації; ідеї парламентсько-президентської республіки та європейська демократія; реформа щодо децентралізації та делегування повноважень з центру місцевим органам влади; Україна – унітарна держава. Емоційна характеристика цього блоку чітко виражається параметром – «твердий» зі значним вкрапленням параметрів «сильний», «холодний» і «темний». Завершенням блоку є теза про суспільний запит на перезавантажен-

ня влади, що плавно переходить на сьомий блок – «чинний склад цього шановного зібрання не відповідає настроям суспільства».

Сьомий блок є найбільшим за обсягом і також, на нашу думку, формує стратегічний вектор – питання роботи, оплати праці та соціального забезпечення з чіткою персоніфікацією: «Президент як гарант Конституції зобов'язаний забезпечити умови для інноваційної економіки та соціальної справедливості», «задоволення я досі отримував саме від створення нових робочих місць», «справа глави держави – це забезпечення таких умов», «Президент як гарант Конституції зобов'язаний забезпечити умови для інноваційної економіки та соціальної справедливості» (Poroshenko, 2015). Цей текст ідентифікується програмою «ВААЛ-міні» як «теплий», зі значним впливом фоносемантичних параметрів «м'який» і «світлий».

Проблеми кризи державності, корупції, суспільної довіри та організації піднімається у восьмому блоці. Цей блок оцінюється як «швидкий», «сильний», «приємний» і «твердий». Відповідальність за долю держави покладається насамперед на людей «в тому, що Україна прийшла до кризи державності, є частка відповідальності кожного з нас», незалежно від характеру і форми діяльності, і також на кожного покладається руйнування «фундаменту суспільної довіри, засади права й суспільної організації».

Дев'ятий блок стосується зовнішньополітичних перспектив України, а саме співпраці з Євросоюзом. Євроатлантичний вектор розвитку позиціонується не як тимчасовий, а як «... вибір, зроблений нашими предками і пророками», а відповідальність за це рішення покладається на народ України. Президент позиціонує себе лише як виконавець народної волі: «Моя ручка – вже в руках, і як тільки ЄС ухвалить відповідне рішення, підпис українського Президента миттєво з'явиться під цим доленосним документом» (Poroshenko, 2015). Емоційні характеристики блоку: «швидкий», «твердий» і «сильний».

У десятому блоці президент апелює до сумних уроків історії та радить робити висновки з подій, коли конфлікти між українцями призвели до втрати державності. Він закликає не робити старих помилок та стверджує, що настав час будувати нову велику країну, ідеями якої є: незалежність, свобода, гідність, правова держава, європейська інтеграція. Для здійснення цих планів, стверджує П. Порошенко, є необхідною злагоджена робота Президента, Верховної Ради та Кабміну. Цей блок характеризується такими фоносемантичними характеристиками, як: «м'який», «теплий», «слабкий» і «світлий».

Останній блок є заключним, тут промовець дякує усім як тим, хто за нього проголосував, так і тим, хто його не підтримав; двічі наголошує на європейському векторі розвитку України, а також двічі згадує про встановлення миру в державі. Завершує промову традиційним гаслом українських націоналістів «Слава Україні», що не тільки є не характерним для глави держави, але й уперше використовується в інавгураційній промові Президента України. Завершальний блок характеризується показниками «світлий», «сильний», «твердий» і «неприємний».

Загалом аналіз усієї промови виявив такі наступні фоносемантичні характеристики: «твердий», «сильний», «швидкий», «приємний», «холодний», «світлий» і «великий». Незважаючи на те, що деякі блоки носили характеристики «мякий», «слабкий», «теплий», вони нівелюються під впливом інших показників які переважають та складають цілісну картину твердої, сильної і швидкої, яка одночасно сприймається як світла і приємна. На нашу думку, послаблення в деяких блоках робиться спеціально для емоційного «відпочинку» реципієнта оскільки тримання його в постійній напрузі може призвести до втоми, втрати уваги та погіршення сприйняття. А зміна емоційного забарвлення з «холодний» на «теплий», із «сильний» на «лабкий» чи «твердий» – «м'який» дозволяє слухачу «емоційно відпочити» та перебувати в стані зібраності і уваги до кінця промови. На основі цих даних можна зробити висновок, що промова покликана викликати емоції та сприйняття президента через них як твердої і сильної особистості, яка чітко знає, що необхідно зробити, готової до швидких і рішучих дій і, разом з тим, носія світлого образу. Значну роль у формуванні такого образу відводимо як самому змісту промови (контенту), так і спеціальним прийомам і технікам, вдало підібраним словам, що викликають у слухачів вдале емоційне сприйняття тексту, підсилює його зміст та безпосередньо впливає на формування політичного дискурсу у реципієнтів.

Перспективою розвитку даної теми є дослідження емоційної характеристики політичних текстів та їх адаптації відповідно до каналів політичної комунікації, оскільки саме через них суб'єкт політики має найбільші можливості для впливу на групову свідомість об'єктів, стає активним учасником творення політичного дискурсу.

Бібліографічні посилання

- van Dejk, T.A. (2008). Diskurs i dominirovanie. Sovremennyj diskurs analiz. Rezhim dostupu do resursu: <http://discourseanalysis.org/ada1/st1.shtml>. (in Ukrainian).
- Babich, N.D. (2005). Kul'tura fahovogo movlennja: navch. posibn. Chernivci :Knigi XXI
- Poroshenko, P. (2015). Zbirnyk promov Prezydenta Ukrainy Petra Poroshenka [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do resursu: https://gartua.io.ua/s867035/zbirnik_promov_prezydenta_ukraeni_petra_poroshenka (in Ukrainian).
- Pochepcov, G. (2014). Vid facebooku i hlamuru do Wikileaks: mediakomunikatsii [monohrafiia]. K.: Spadshchyna (in Ukrainian).
- Romanjuk, S. (2014). Funktsiunist vyhukiv u movlenni ukrainskykh politykiv. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Serii 10: Problemy hramatyky i leksykologii ukrainskoi movy. 11, 146–151 (in Ukrainian).

Received 7.09.2017

Received in revised form 11.10.2017

Accepted 15.10.2017